

Kestävyystutkimus kehittämistyön perustana

30.10.2025

Kestävyystiede on ongelmalähtöinen tieteenala, joka tutkii ihmisten ja luonnon välistä vuorovaikutusta. Vakiintuneeksi tieteenalaksi kestävyystutkimus asettui vasta 2000-luvun alussa. Ensimmäinen professuuri käynnistyi LUT-yliopistossa 2016. Kiinnostavaa on, että keskeisiä kestävyystutkimuksen teoksia on julkaistu vasta 2020-luvulla. Esimerkiksi vuonna 2022 ensi kertaa julkaistu Kestävyyden avaimet -teos on ensimmäinen suomenkielinen teos kestävyystieteestä (Halonen ym., 2022/2024). Kestävyystieteen apulaisprofessori Jarkko Levänen LUT-yliopistosta avasi kestävyystieteen käsitettä Studia Generalia -luennolla 8.9.2025. Tämä kirjoitus perustuu Leväsen luentoon sekä lopussa mainittuihin lähteisiin.

Monelle muulle tieteenalalle poikkeuksena kestävyystutkimus on käytännönläheistä ja ratkaisuhakuista, minkä vuoksi tutkimusala linkittyy myös ammattikorkeakoulujen kehittämistyöhön. Esimerkiksi Suomen kestävyyspaneeli on suositellut kaksoisstrategiaa kestävyyssiirtymän edistämiseksi: Samanaikaisesti on ajettava alas kestämättömiä toimintatapoja ja puolestaan edistettävä kestäviä toimintamalleja. Tämä onkin tärkeää huomioida kaikessa kehittämistyössä.

Globaali kehitystutkimus yhtenä taustatekijänä

Aivan tyhjiössä kestävyystutkimus ei ole kehittynyt. Esimerkiksi globaalissa kehitystutkimuksessa on luotu perustaa nykytutkimukselle. Molemmat läpileikkaavat monia tieteenaloja ja keskeistä on ymmärtää systeemisiä kokonaisuuksia, eriarvoisuuden kehitystä sekä ympäristön ja yhteiskuntien haasteita. 2000-luvun

alussa globaalitutkimusta edeltävillä kehitysmaatutkimuksen luennoilla puhuttiin vuosituhattavoitteista (UN, i.a.-a), jotka ovat sittemmin korvautuneetkin kestävän kehityksen tavoitteilla (UN, i.a-b.). Kaikilla näillä tieteenaloilla pureudutaan globaaleihin rakenteisiin, mutta usein myös paikallisiin ratkaisuihin. Pohditaan, mitä tarvitaan järjestelmän toimimiseksi, miten järjestelmää voisi parantaa ja mitä tällaiseen muutokseen tarvitaan. Myös organisaatiotutkimuksella ja muilla yhteiskuntatieteellisillä aloilla on pohjustettu nykyistä kestävyystutkimuksen alaa.

Järjestelmämuutos tarkastelussa

Transitio ja transformaatio ovat keskeisiä käsitteitä eri tieteenaloilla sekä käytännön tutkimus- ja kehittämistyössä. Levänen täsmensi luennolla transition ja transformaation käsitteitä. Transitio tarkoittaa, että tehdään osaratkaisuja, jotka vastaavat tiettyihin haasteisiin. Transformaatio puolestaan tarkoittaa järjestelmän kokonaisvaltaisempaa muutosta. Globaalien kriisien syventyessä transformatiivisen muutoksen tarve vahvistuu. Esimerkiksi ruokajärjestelmän muutostarve nousi esiin Etelä-Pohjanmaan ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvissä haastatteluissa, joita on tehty Kestävä ja vastuullinen Ruokaprovinssi -hankkeessa. Kovin yksiselitteistä vastausta ei ole kuitenkaan siihen, millainen tuo tarvittava muutos on ja kenen tehtävä on sitä edistää.

Kestävyyttä edistävässä kehittämistyössä tarvitaan teorian ja käytännön yhdistämistä

Think Big hankkeessa tutkimus ja käytännön kehittämistyö on yhdistetty. Hankkeessa on rakennettu erilaisia työkaluja, jotka helpottavat konkreettisesti yritysten kestävyystyötä. Esimerkiksi Kasvupolku-työkalu auttaa yrityksiä tunnistamaan paitsi kasvuun liittyviä mahdollisuuksia myös kestävyyteen liittyviä riskejä ja kyvykkyystarpeita (Liikala ym., 2025a). Näin yritykset voivat rakentaa kasvustrategiansa niin, että se on yhteensopiva ekologisten ja sosiaalisten reunaehtojen kanssa. “Kestävän liiketoiminnan kasvukortit” tarjoaa yrityksille konkreettisen työkalun kiertotalouden liiketointamallien tutkimiseen ja soveltamiseen (Liikala ym., 2025b). Kortit sisältävät 19 erilaista kiertotalouden toimintatapaa, kuten “tuote palveluna”, “uudelleenvalmistus”, “roskasta rahaksi”, “modulaarisuus”, “resurssitehokas tuotanto” ja “alustat ylimääräisten resurssien välittämiseen”

Kehittämistyö on keskeinen osa kestävyystoimien käytäntöönpanoa, koska se muuttaa teoreettiset tavoitteet konkreettisiksi teoiksi. Ilman systemaattista toimeenpanoa strategiat ja tavoitteet jäävät helposti toteutumatta. Kehittämistyö tarjoaa rakenteita ja käytännön työkaluja, joiden avulla yritykset voivat tunnistaa omat mahdollisuutensa, arvioida vaikutuksia ja tehdä muutoksia. Kestävyyssiirtymän ratkaisut eivät ole valmiita, vaan syntyvät yhdessä tekemisen ja kokeilujen, yhteisen kehittämisen kautta.

Anu Palomäki
SEAMK

Kirjoittaja työskentelee Think Big! -hankkeen projektipäällikkönä. Hanke on Euroopan unionin osarahoittama.

Lähteet

De Vries, B. 2023. Sustainability Science. Second Edition.

https://helda.helsinki.fi/bitstreams/9c2c9734-19ec-4912-86d2-accc13537f1f/download

Halonen, T. ym. (2022/2024). *Kestävyyden avaimet. Kestävyystieteen keinoin ihmisen ja luonnon yhteiseloon* (2022). https://kauppa.gaudeamus.fi/sivu/tuote/kestavyyden-avaimet/4183479

Liikala, M., Nieminen, T., Punkari, H. (30.5.2025a). Kestävän liiketoiminnan kasvukortit: Kiertotalouden liiketoimintamallit yritysten kasvun tukena. *@SEAMK -verkkolehti*. https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/verkkolehti/kestavan-liiketoiminnan-kasvukortit-kiertotalouden-liiketoimintamallit-yritysten-kasvun-tukena/

Liikala, M., Nieminen, T., Punkari, H. (2.6.2025b). Kasvupolku-työkalulla suunnitellaan yrityksen strategia ja askeleet kohti kasvua. *@SEAMK -verkkolehti*. https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/verkkolehti/kasvupolku-tyokalulla-suunnitellaan-yrityksen-strategia-ja-askeleet-kohti-kasvua/

UN. (i.a.-a). *United Nations Millennium Development Goals*. United Nations. https://www.un.org/millenniumgoals/

UN (i.a.-b). United Nations Sustainable Development Goals. https://www.un.org/sustainabledevelopment/